

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

NGUYỄN THỊ THANH HUỆ

PHÁT TRIỂN CÁC KHU KINH TẾ CỬA KHẨU
TỈNH CAO BẰNG

LUẬN VĂN THẠC SĨ ĐỊA LÝ HỌC

THÁI NGUYÊN - 2013

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

NGUYỄN THỊ THANH HUỆ

PHÁT TRIỂN CÁC KHU KINH TẾ CỬA KHẨU
TỈNH CAO BẰNG

Chuyên ngành : ĐỊA LÍ HỌC

Mã số : 60310501

LUẬN VĂN THẠC SĨ CHUYÊN NGÀNH ĐỊA LÍ HỌC

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS Lê Thu Hoa

THÁI NGUYÊN - 2013

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, kết quả nghiên cứu trong luận văn này hoàn toàn trung thực và chưa được sử dụng để bảo vệ một học vị nào.

Thái Nguyên, tháng 05 năm 2013

Học viên

Nguyễn Thị Thanh Huệ

LỜI CẢM ƠN

Trong suốt quá trình học tập và hoàn thành luận văn này , tôi đã nhận được sự hướng dẫn , giúp đỡ quý báu của các thầy cô giáo , gia đình, bạn bè, đồng nghiệp các anh chị, các bạn và các em. Với lòng kính trọng và biết ơn sâu sắc tôi xin được bày tỏ lời cảm ơn chân thành tới:

Ban giám hiệu, Phòng đào tạo sau đại học , Khoa Địa Lý trường Đại học sư phạm Thái Nguyên, UBND tỉnh Cao Bằng, các cơ quan ban ngành đoàn thể... đã tạo mọi điều kiện thuận lợi giúp đỡ tôi trong quá trình học tập và hoàn thành luận văn.

Phó giáo sư - Tiến sĩ Lê Thu Hoa - Trưởng khoa Môi trường và Đô thị trường Đại học Kinh tế Quốc Dân - người thầy kính mến đã hết lòng giúp đỡ , dạy bảo, động viên và tạo o mọi điều kiện thuận lợi cho tôi trong suốt quá trình học tập và hoàn thành luận văn tốt nghiệp.

Tiến sĩ Vũ Như Vân - một người thầy đáng kính trong công việc cũng như trong cuộc sống. Thầy đã động viên giúp đỡ và chỉ bảo cho tôi rất nhiều để tôi có thể hoàn thành được luận văn này.

Xin chân thành cảm ơn các thầy cô trong hội đồng chấm luận văn đã cho tôi những đóng góp quý báu để hoàn chỉnh luận văn này.

Cao Bằng, tháng 5 năm 2013

Người thực hiện

Nguyễn Thị Thanh Huệ

MỤC LỤC

Trang phụ bìa	
Lời cam đoan	i
Lời cảm ơn	ii
Mục lục	iii
Danh mục các chữ viết tắt.....	iv
Danh mục các bảng.....	v
Danh mục các hình	vi
MỞ ĐẦU	1
1. Lí do chọn đề tài	1
2. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu của đề tài.....	2
3. Giới hạn phạm vi nghiên cứu	3
4. Khái quát lịch sử nghiên cứu đề tài	3
5. Quan điểm và phương pháp nghiên cứu.....	5
6. Những đóng góp của luận văn.....	7
7. Cấu trúc của luận văn	7
NỘI DUNG VÀ KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU	8
Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ PHÁT TRIỂN KKTCK	8
1.1. CƠ SỞ LÝ LUẬN	8
1.1.1. Các khái niệm về khu kinh tế cửa khẩu.....	8
1.1.2. Các nhân tố ảnh hưởng đến sự hình thành và phát triển KKTCK	10
1.1.3. Những đặc trưng cơ bản của khu kinh tế cửa khẩu	11
1.1.4. Vai trò của khu kinh tế cửa khẩu.....	14
1.1.5. Một số mô hình và động thái vận hành của khu kinh tế cửa khẩu	15
1.2. CƠ SỞ THỰC TIỄN	21
1.2.1. Quá trình hình thành và đặc điểm về các KKTCK ở Việt Nam.....	21
1.2.2. Thực trạng phát triển khu kinh tế cửa khẩu ở Việt Nam.....	24
1.2.3. Thực trạng phát triển khu kinh tế cửa khẩu biên giới Việt Nam - Trung Quốc ...	25
1.2.4. Sự cần thiết phải phát triển các khu kinh tế cửa khẩu tỉnh Cao Bằng trong bối cảnh hội nhập kinh tế quốc tế	33

Chương 2	CÁC NHÂN TỐ ẢNH HƯỞNG VÀ THỰC TRẠNG PHÁT TRIỂN CÁC KHU KINH TẾ CỬA KHẨU TỈNH CAO BẰNG	36
2.1.	VỊ THẾ CỦA KHU KINH TẾ CỬA KHẨU TRONG TỔNG THỂ PHÁT TRIỂN KINH TẾ - XÃ HỘI TỈNH CAO BẰNG	36
2.2.	TIÊU CHÍ LỰA CHỌN QUY MÔ, ĐỊA ĐIỂM XÂY DỰNG CÁC KHU KINH TẾ CỬA KHẨU CAO BẰNG	37
2.2.1.	Các tiêu chí lựa chọn	37
2.2.2.	Đề xuất các phương án ranh giới	39
2.3.	CÁC NHÂN TỐ ẢNH HƯỞNG ĐẾN SỰ PHÁT TRIỂN CÁC KHU KINH TẾ CỬA KHẨU TỈNH CAO BẰNG	49
2.3.1.	Vị trí địa lý	49
2.3.2.	Điều kiện tự nhiên	50
2.3.3.	Điều kiện kinh tế xã hội	56
2.3.4.	Đánh giá thuận lợi và khó khăn của việc phát triển các khu kinh tế cửa khẩu tỉnh Cao Bằng	64
2.4.	THỰC TRẠNG PHÁT TRIỂN CÁC KHU KINH TẾ CỬA KHẨU CAO BẰNG	66
2.4.1.	Khái quát các khu kinh tế cửa khẩu tỉnh Cao Bằng	66
2.4.2.	Cơ chế, chính sách đối với các khu kinh tế cửa khẩu trên địa bàn tỉnh Cao Bằng	69
2.4.4.	Sự phát triển của các ngành kinh tế	75
2.4.5.	Đầu tư phát triển hạ tầng tại các khu kinh tế cửa khẩu Cao Bằng	79
2.5.	PHÂN TÍCH SWOT CHO CÁC KKTCK TỈNH CAO BẰNG	86
2.5.1.	Strength (Điểm mạnh)	87
2.5.2.	Wedkness (điểm yếu)	87
2.5.3.	Opportunity (Cơ hội)	88
2.5.4.	Threats (Thách thức)	89
Chương 3.	ĐỊNH HƯỚNG VÀ GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN CÁC KHU KINH TẾ CỬA KHẨU TỈNH CAO BẰNG	91
3.1.	CĂN CỨ ĐỂ ĐƯA RA ĐỊNH HƯỚNG	91

3.1.1. Quan điểm phát triển các khu kinh tế cửa khẩu Cao Bằng đến năm 2020	91
3.1.2. Mục tiêu phát triển các khu kinh tế cửa khẩu Cao Bằng đến năm 2020	92
3.2. ĐỊNH HƯỚNG PHÁT TRIỂN KHU KINH TẾ CỬA KHẨU CAO BẰNG	
NĂM 2020	94
3.2.1. Định hướng phát triển các ngành kinh tế	94
3.2.2. Định hướng phát triển các lĩnh vực xã hội	99
3.2.3. Định hướng phát triển cơ sở hạ tầng	100
3.3. ĐỊNH HƯỚNG PHÁT TRIỂN KHÔNG GIAN CÁC KKTCK CAO BẰNG .	102
3.3.1. Tổ chức các khu vực trọng điểm - động lực phát triển	103
3.3.2. Tổ chức các tuyến kết nối các động lực phát triển	108
3.4. GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN CÁC KHU KINH TẾ CỬA KHẨU CAO BẰNG	110
3.4.1. Giải pháp về vốn đầu tư.....	111
3.4.2. Các giải pháp về cơ chế chính sách phát triển.....	113
3.4.3. Giải pháp nâng cao chất lượng nguồn nhân lực	116
3.4.4. Các giải pháp xúc tiến, cải thiện môi trường đầu tư và các giải pháp khác ...	117
KẾT LUẬN VÀ MỘT SỐ KIẾN NGHỊ	119
TÀI LIỆU THAM KHẢO	120

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

STT	Viết tắt	Viết đầy đủ
1	CK	Cửa khẩu
2	GPMB	Giải phóng mặt bằng
3	GTSX	Giá trị sản xuất
4	KKT	Khu kinh tế
5	KKTCK	Khu kinh tế cửa khẩu
6	KT	Kinh tế
7	KTCK	Kinh tế cửa khẩu
8	KTXH	Kinh tế xã hội
9	TTCN	Tiểu thủ công nghiệp
10	UBND	Ủy ban nhân dân
11	XNK	Xuất nhập khẩu

DANH MỤC BẢNG BIỂU

STT	Số hiệu	Tên bảng	Trang
1	Bảng 1.1	Các KKTCK của Việt Nam	22
2	Bảng 1.2	Tình hình xuất - nhập khẩu của Việt Nam qua các năm	24
3	Bảng 2.1	Tổng hợp một số chỉ tiêu kinh tế KKTCK so sánh với chỉ tiêu chung của tỉnh Cao Bằng năm 2011	36
4	Bảng 2.2	So sánh các yếu tố tổng hợp lựa chọn phương án	42
5	Bảng 2.3	Đơn vị hành chính cấp xã theo phương án ranh giới lựa chọn	46,47
6	Bảng 2.4	Thống kê các loại đất trong khu vực KKTCK Cao Bằng	54
7	Bảng 2.5	Một số chỉ tiêu dân số, lao động trên địa bàn KKT	56
8	Bảng 2.6	Một số chỉ tiêu tổng hợp hiện trạng khu vực	71
9	Bảng 2.7	Tình hình XNK trong KKTCK	80
10	Bảng 2.8	Tình hình XNK tại các KKTCK Cao Bằng	81
11	Bảng 2.9	Các mặt hàng xuất khẩu chủ yếu của tỉnh Cao Bằng	82
12	Bảng 2.10	Tình hình xuất nhập cảnh tại các KKTCK	83
13	Bảng 2.11	Tình hình thu ngân sách khẩu qua KKTCK	84
14	Bảng 3.1	Dự báo một số chỉ tiêu chủ yếu của KKTCK đến năm 2020	91
15	Bảng 3.2	Dự kiến vốn đầu tư trên địa bàn Khu KTCK Cao Bằng	108

DANH MỤC CÁC HÌNH

STT	Số hiệu	Tên hình	Trang
1	Hình 1.1	Sơ đồ mô hình thể chế phát triển của các KKTCK	18
2	Hình 1.2	Sơ đồ cán cân hai bên CK A - A'	19
3	Hình 1.3	Sơ đồ thể hiện bán kính tương tác các dòng hàng hóa, vật chất	19
4	Hình 1.4	Sơ đồ cân bằng động tương đối giữa A và A'	20
5	Hình 2.1	Bản đồ phương án 1 lựa chọn để xây dựng KKTCK tỉnh Cao Bằng	43
6	Hình 2.2	Bản đồ phương án 2 lựa chọn để xây dựng KKTCK tỉnh Cao Bằng	44
7	Hình 2.3	Bản đồ phương án 3 lựa chọn để xây dựng KKTCK tỉnh Cao Bằng	45
8	Hình 2.4	Bản đồ hành chính các KKTCK tỉnh Cao Bằng	51
9	Hình 2.5	Cơ cấu kinh tế của KKTCK Cao Bằng	72
10	Hình 2.6	Cơ cấu tổng kim ngạch XNK phân theo các KKTCK	81
11	Hình 3.1	Bản đồ định hướng không gian kinh tế của các KKTCK tỉnh Cao Bằng đến năm 2020	107